

Sygn. akt VII U 1649/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st. sekr. sądowy Ala Pilewska-Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2014 r. w Gdańsku

sprawy P. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania P. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 10 maja 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu P. D. prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu S. D. od dnia 30 stycznia 2013 roku.

/ na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VII U 1649/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie art. 65, art. 66 i art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr153 poz. 1227 ze zm.) odmówił P. D. prawa do renty rodzinnej, ponieważ w ocenie organu rentowego nie spełniał on przesłanek do przyznania wnioskowanego świadczenia.

W odwołaniu ubezpieczony P. D. wniósł o zmianę decyzji i przyznanie prawa do renty rodzinnej, poprzez uznanie, że jest całkowicie niezdolny do pracy a niezdolność ta powstała przed dniem 19.05.1983 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji. Ponadto wskazał, iż komisja lekarska orzeczeniem z dnia 19 kwietnia 2013 r. orzekła, iż wnioskodawca jest trwale całkowicie niezdolny do pracy a całkowita niezdolność do pracy powstała od lutego 1987 r. Komisja lekarska nie stwierdziła powstania całkowitej niezdolności do pracy w okresie do ukończenia 16 roku życia, czyli przed dniem 19.05.1983 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca P. D., urodzony dnia (...), ukończył (...) Szkołę Zawodową w T. i uzyskał tytułu robotnika wykwalifikowanego.

Ma przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na stałe.

Niesporne a nadto: świadectwo ukończenia (...) Szkoły Zawodowej z dnia 14.06.1986 r. k. 24-25 akt sprawy.

W dniu 28 lutego 2013 r. P. D. złożył wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 30 stycznia 2013 r. ojcu S. D.. Został skierowany na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 26 marca 2013 r. uznał, iż wnioskodawca jest trwale całkowicie niezdolny do pracy, ustalając datę całkowitej niezdolności do pracy od 02.1987 r. i nie stwierdzając całkowitej niezdolności do pracy przed dniem 19.05.1983 r., rozpoznając encefalopatię pod postacią upośledzenia umysłowego i padaczki lekoopornej z nawarstwionym zespołem psychoorganicznym, łuszczycę. Wobec wniesionego przez ubezpieczonego sprzeciwu, Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 19 kwietnia 2013., podzielając rozpoznanie Lekarza Orzecznika ZUS i również uznała, iż wnioskodawca jest całkowicie trwale niezdolny do pracy od 02.1987 r. i nie stwierdzając całkowitej niezdolności do pracy przed dniem 19.05.1983 r.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 10 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił P. D. prawa do renty rodzinnej.

Okoliczności bezsporne, vide : wniosek z dnia 28.02.2013 r. k. 2-5 akt ubezpieczeniowych, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 26.03.2013 r. k. 8 akt ubezpieczeniowych, opinia lekarza orzecznika 26.03.2013 r. k. 34 verte dokumentacji lekarskiej ZUS, sprzeciw – nienumerowana karta dokumentacji lekarskiej ZUS, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 19.04.2013 r. k. 11 akt ubezpieczeniowych, opinia komisji lekarskiej ZUS z dnia 19.04.2013 r. k.35 verte dokumentacji lekarskiej ZUS, decyzja ZUS z dnia 10.05.2013 r. . – k. 16 akt ubezpieczeniowych.

W celu ustalenia, czy stan zdrowia wnioskodawcy czyni go całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy w okresie do ukończenia 16 roku życia lub nauki w szkole w okresie do ukończenia 25 roku życia wymagane były wiadomości specjalne w związku z czym Sąd, na podstawie art. 279, 284 i 292 k.p.c., dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego neurologa i psychiatry zgodnie z rodzajem schorzeń występujących u wnioskodawcy.

Powołani w sprawie biegli rozpoznali u wnioskodawcy następujące jednostki chorobowe w tym: upośledzenie umysłowe umiarkowane, zespół psychoorganiczny otepienno- charakteropatyczny, padaczkę z napadami uogólnionymi, leczoną od dzieciństwa, zaburzenia artykulacji słownej, łuszczycę.

Na podstawie jednorazowego badania sądowo- psychiatrycznego przeprowadzonego w warunkach ambulatoryjnych oraz po analizie akt sprawy wraz dokumentacją medyczną biegły sądowy psychiatra stwierdził, iż aktualny stan psychiczny czyni badanego całkowicie niezdolnym do pracy i do samodzielnej egzystencji. Wyjaśnił, iż całkowita niezdolność do pracy powstała, co najmniej od dnia 22 sierpnia 1979 r. , kiedy to rozpoznano upośledzenie umysłowe. Następnie występuje stopniowe pogorszenie stanu psychicznego, gdzie na pierwotne upośledzenie umysłowe nałożył się proces psychoorganiczny. Wskazał, iż wnioskodawca od trzeciego roku życia choruje na padaczkę, co przyspiesza proces psychoorganiczny a przebieg choroby wskazuje na uszkodzenie płodowe lub okołoporodowe z encefalopatią. Występuje stopniowe pogorszenie sprawności umysłowej, w roku 1979 rozpoznano umiarkowane upośledzenie umysłowe co w ocenie biegłego czyni wnioskodawcę całkowicie niezdolnym do pracy w tej dacie. We wnioskach końcowych biegły wskazał, iż stan psychiczny P. D. czyni go całkowicie niezdolnym do pracy nieprzerwanie od dnia 22 sierpnia 1979 r. a niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji jest trwała.

Dowód : opinia sądowo- lekarska biegłego sądowego psychiatry k. 38-40 akt

Po przeprowadzeniu badania neurologicznego i analizie dostępnej dokumentacji medycznej biegła sądowa neurolog stwierdziła, iż zmiany chorobowe wskazane w rozpoznaniu tj. naruszenie sprawności organizmu z powodu padaczki i zaburzenia artykulacji słownej istnieją od wczesnego dzieciństwa a wnioskodawca leczony jest z tego powodu od 1973

r. przez neurologa dziecięcego. Wyjaśniła, iż z dokumentacji Poradni Neurologii Dziecięcej wynika, że we wczesnym dzieciństwie i w okresie dojrzewania napady występowały ze znaczną częstotliwością, obecnie są sporadyczne. We wnioskach końcowych biegła wskazała, iż padaczka i zaburzenia mowy są łącznie z rozpoznaniem psychiatrycznym przyczyną całkowitej niezdolności do pracy, która powstała przed ukończeniem 16 roku życia, istnieje od sierpnia 1979 . Naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy jest trwałe.

Dowód : opinia sądowno- lekarska biegłej sądowej neurolog k.43-44 akt

Pozwany nie podzielił stanowiska biegłych w kwestii ustalenia daty całkowitej niezdolności do pracy, wskazując, iż wnioskodawca w dniu 16.06.1983 r. została uznany za inwalidę III grupy, co odpowiadało częściowej niezdolności do pracy, natomiast w dniu 15.01.1987 r. zakwalifikowano wnioskodawcę do II grupy, co odpowiada całkowitej niezdolności do pracy, z powodu wystąpienia encefalopatii o nieustalonej etiologii, wyraźnie podał, że II grupa istnieje od lutego 1987 r. Organ rentowy wskazał także, iż do momentu wystąpienia encefalopatii tj. do 18 lutego 1987 r. wnioskodawca pracował w spółdzielni inwalidów. Podkreślił, iż dopiero po incydencie wystąpienia encefalopatii w lutym 1987 r. orzeczono II grupę. W ocenie pozwanego brak jest podstaw orzeczniczych i prawnych do ustalenia całkowitej niezdolności do pracy przed ukończeniem 16 roku życia.

(vide : zarzuty k. 62 akt sprawy)

W opinii uzupełniającej biegły sądowy psychiatra podtrzymał wnioski opinii, oceniając argumenty pozwanego organu rentowego za całkowicie chybione. Wyjaśnił, iż encefalopatia jest zespołem zmian anatomopatologicznych w tkance nerwowej mózgu , często ustabilizowanych , powodujących następstwa kliniczne, psychiczne i neurologiczne. Naruszenie sprawności organizmu uczestnika postępowania pod postacią padaczki, zaburzenia artykulacji słownej, niedorozwoju umysłowego i fizycznego (orzeczenie komisji ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 20 marca 1984 r.), istnieje, co najmniej od wczesnego dzieciństwa. Biegły wskazał, iż objawy encefalopatii uczestnik zdradzał od urodzenia, ewentualnie od wczesnego dzieciństwa, czyli nie była to nowa jednostka chorobowa, na którą zachorował w 1987 roku. Podał, iż fakt że uczestnik uczęszczał do (...) (...) Szkoły Zawodowej nie przesądza o tym, iż nie był wcześniej całkowicie niezdolnym do pracy, natomiast o istnieniu już wówczas całkowitej niezdolności do pracy przesądza późniejsze postępowanie orzecznicze, przebieg choroby i droga życiowa uczestnika postępowania.

(dowód : opinia uzupełniająca biegłego sądowego psychiatry k. 64 akt)

W opinii uzupełniającej biegła sądowa neurolog wskazała, iż utrzymujące się następstwa neurologiczne i psychiatryczne organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego powstałego w okresie ciąży-okołoporodowym istnieją u wnioskodawcy od wczesnego dzieciństwa. Miały hamujący wpływ na rozwój psychofizyczny dziecka. Podejmowany wysiłek fizyczny i wychowawczy nie doprowadził do nabycia zdolności do jakiegokolwiek pracy. Nie zgodziła się ze stwierdzeniem, iż encefalopatia pod postacią niedorozwoju umysłowego powstała od 18 lutego 1987 r., wskazując, że już w orzeczeniu ZUS z dnia 20.03.1984 r. zwarte jest stwierdzenie, że wnioskodawca leczony jest z powodu encefalopatii pod postacią niedorozwoju umysłowego i wady wymowy, orzeczono także iż wymaga opieki pielęgnacyjnej. We wnioskach końcowych biegła podtrzymała swoją opinię, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy a niezdolności ta powstała przed ukończeniem 16 roku życia.

(dowód: opinia uzupełniająca biegłej sądowej neurolog k. 67 akt)

W kolejnych zarzutach pozwany organ rentowy podtrzymał swoje wcześniejsze zarzuty jeszcze raz podkreślając, iż kwalifikacja do II grupy orzeczniczej nastąpiła w lutym 1987 r. a do tego okresu wnioskodawca pracował w Spółdzielni (...) a więc nie występowała całkowita niezdolność do pracy przed 16 rokiem życia .

(vide: zarzuty k. 83 akt).

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych pozwanego, których prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, w związku z czym Sąd również

nie znalazł podstaw by odmówić im wiarygodności. Sąd oparł się także na opiniach biegłych powołanych w sprawie. W ocenie Sądu, opinie wydane w sprawie przez biegłych sądowych neurologa i psychiatrę zostały sporządzone w sposób rzeczowy i konkretny, zawierają jasne, logiczne i przekonujące wnioski. Zostały uzasadnione w sposób wyczerpujący i zgodny z wiedzą medyczną posiadaną przez biegłych, dlatego też Sąd w pełni je podzielił. Opinie te zostały wydane po zbadaniu wnioskodawcy oraz po analizie dostępnej dokumentacji medycznej. Wyczerpująco zostały opisane stwierdzone u wnioskodawcy schorzenia i ich wpływ na zdolność do pracy. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia opinii biegłych, uznając, iż stanowią one wiarygodną podstawę do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie wnioskodawcy P. D. jest zasadne i z tego powodu zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do renty rodzinnej zostały unormowane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.).

Stosownie do treści art. 68 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Z kolei art.12 ust 2 powołanej wyżej ustawy stanowi, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

W myśl art.13 ust. 5 ustawy niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczony spełnia przesłanki do przyznania prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy niesporna była okoliczność istnienia trwałej całkowitej niezdolności do pracy sporna była jedynie daty powstania tej niezdolności, a tym samym ustaleniu podlegała data powstania całkowitej niezdolności do pracy i ustalenie czy mieści się ona w okresie, o którym mowa w art. 68 ust 1 pkt 1 lub 2 oraz czy wnioskodawca jest niezdolny do samodzielnej egzystencji bez względu na wiek.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe mające na celu wyjaśnienie powyższej okoliczności dopuszczając dowód z opinii biegłego neurologa i psychiatry.

Biegła sądowa neurolog stwierdziła, że padaczka i zaburzenia mowy łącznie z rozpoznaniem psychiatrycznym są przyczyną całkowitej niezdolności do pracy, która powstała przed ukończeniem 16 r. ż i istnieje od sierpnia 1979 r. (k. 44 akt)

Również biegły sądowy psychiatra wskazał, że wnioskodawca w zakresie stanu psychicznego jest całkowicie niezdolnym do pracy nieprzerwalnie od dnia 22 sierpnia 1979 r. a niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji jest trwała.

Sąd Okręgowy nie widzi podstaw, by kwestionować rzetelność i prawidłowość opinii biegłych sądowych, Podkreślenia wymaga, że specjalność biegłych adekwatna jest do zdiagnozowanych u ubezpieczonego schorzeń, a biegli wydali opinię zarówno w oparciu o badanie przedmiotowe, jak i na podstawie znajdującej się w aktach dokumentacji

medycznej i doszli do wniosku, że rozpoznane u wnioskodawcy schorzenia czynią go całkowicie niezdolnym do pracy od sierpnia 1979 r.

Wnioskodawca nie zgłaszał merytorycznych zarzutów do opinii biegłej.

Pozwany wywiódł zarzuty do opinii biegłych kwestionując, ustaloną przez biegłych datę powstania całkowitej niezdolności do pracy. Przy czym argumentacja pozwanego odnosiła się do daty zakwalifikowania wnioskodawcy do II grupy inwalidzkiej tj. daty 18 lutego 1987 r. i wskazywała, że orzeczenie II grupy inwalidzkiej jest tożsame z całkowitą niezdolnością do pracy. Nadto pozwany wskazał, iż dopiero wystąpienie incydentu encefalopatii w lutym 1987 r. kwalifikowano wnioskodawcę do II grupy inwalidzkiej (k. 62)

Co do tych zarzutów pozwanego w sposób rzeczowy odwiesili się biegli, którzy zgodnie podtrzymali wnioski swoich wcześniejszych opinii (k. 64, 67), negując jednocześnie twierdzenie pozwanego jakoby objawy encefalopatii pojawiły się dopiero w 1987r.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem sądów (vide np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1998r. II UKN 466/97 OSNAP 1999/1/25) strona, która chce zakwestionować wnioski wyrażone w opiniach winna przedstawiać konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowych opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość. Trzeba nadmienić, iż samo przekonanie pozwanego, iż całkowita niezdolność do pracy powstała w dacie zakwalifikowania wnioskodawcy do II grupy inwalidzkiej, nie stanowi żadnej podstawy do podważenia zawartej w opiniach biegłych sądowych – obiektywnej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy i ustalonej daty powstania całkowitej niezdolności do pracy. W ocenie Sądu stanowiły jedynie polemikę z ustaleniami biegłych w zakresie daty powstania całkowitej niezdolności do pracy.

Podkreślenia także wymaga, iż biegły sądowy psychiatra w swojej opinii uzupełniającej opisał definicję encefalopatii wskazując, iż jest zespół zmian anatomopatologicznych w tkance nerwowej mózgu często ustabilizowany, powodujący następstwa kliniczne, psychiczne i neurologiczne. Nadto wskazał, iż naruszenie sprawności organizmu uczestnika postępowania pod postacią padaczki, zaburzenia artykulacji słownej, niedorozwoju umysłowego i fizycznego ujawniono już w orzeczeniu Komisji ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 20 marca 1984 r., co potwierdza, iż istnieje, co najmniej od wczesnego dzieciństwa, co także potwierdził biegły sądowy neurolog w opinii uzupełniającej (k. 67)

Podkreślenia wymaga, że biegły psychiatra wskazał także, iż objawy encefalopatii uczestnik zdradzał od urodzenia, ewentualnie od wczesnego dzieciństwa, czyli nie była to nowa jednostka chorobowa, na którą zachorował w 1987 roku. Podał, iż fakt że uczestnik uczęszczał do (...) (...) Szkoły Zawodowej nie przesądza o tym, iż nie był wcześniej całkowicie niezdolnym do pracy, natomiast o istnieniu już wówczas całkowitej niezdolności do pracy przesądza późniejsze postępowanie orzecznicze, przebieg choroby i droga życiowa uczestnika postępowania.

Godzi się podać, iż granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy (wyrok SN z 25 września 1997 r., II UKN 271/97, publ. OSNP 1998/14/430). Potrzeba powołania dowodu z opinii uzupełniającej jak i dowodu z innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej opinii (m. in. wyroki SN: z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74 nie publ., z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000, nr 22, poz. 807, z dnia 10 stycznia 2001 r., II CKN 639/99 nie publ, z dnia 21 października 2001 r., IV CKN 478/00, nie publ.). Powołanie dowodu z opinii uzupełniającej lub dowodu z opinii innego biegłego z urzędu będzie celowe i uzasadnione, jeżeli wydana wcześniej przez biegłego opinia nie wyjaśnia dostatecznie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd jednakże oceniając przywołane powyżej opinie biegłych nie znalazł jakichkolwiek podstaw do dopuszczenia w sprawie dowodu z opinii uzupełniającej lub opinii kolejnego biegłego sądowego z urzędu.

W konkluzji, Sąd na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego zmienił decyzję z dnia 10 maja 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu S. D. od dnia 30 stycznia 2013 r. tj. dnia

zgonu , mając na względzie dyspozycję art. 129ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz fakt , iż wniosek o świadczenie zgłoszony został w lutym 2013r.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art.477¹⁴ § 2k.p.c. oraz cytowanych wyżej przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Elżbieta Zabrocka